

Politik Bilim

'Hürkuş' ya da Hüzne Dâir...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; hagoker@ttmail.com

Sözünü edeceğim fotoğraf bir ay önceye ait... Bir türlü yazmak içimden gelmedi. Hiç yazmasam, o da olmazdı. O öyle bir fotoğraftı ki...

27 Haziran'da haber kanalları, Başbakan'ın, TUSAŞ'ın geliştirdiği 'temel eğitim uçağı' **Hürkuş**'un hangardan çıkarılış törenine katıldığı haberini verdiler ve *kokpite* oturup, yüzünde mağrur bir ifade, tıpkı pilotlar gibi, 'uçuşa hazırım' işaretini verirken çekilmiş fotoğrafını yayımladılar.

Oysa uçak henüz uçuşa hazır değil; yer testleri yapılacak. Sonra, havacılık otoriteleri onay verirlerse uçuş testlerine geçilecek. İşler yolunda giderse, en iyimser tahminle bir yıl kadar sonra üretime geçilecek. Demem o ki, pilotu(!) 'uçuşa hazırım' işareti veriyor ama Hürkuş, 'henüz ben hazır değilim', diyor. Bunu yazanlar oldu. Bence, işin bu yönü önemli değil. Ama öyle bir nokta var ki, asıl o noktanın farkına varılması önemli... Anlatayım:

Kitaplığımda, ünlü havacılık yıllığı, **Jane's All The World's Aircraft**'ın 1941 yılına ait olanı var (1944'te düşen, amcam Hava Pilot Teğmen Hüseyin Göker'den bana kalan çok değerli bir armağan). Bu yayında, "bütün dünyanın uçakları" yanında, "uçak sanayiini kurmuş ülkeler" de [ifadeler yıllığa ait] ürettikleri uçaklar ve bunların teknik özellikleriyle yer alır. 1941 Yıllığı'nda da bu bilgiler var. 1941 yıllığının bana hâlâ heyecan ama o denli de hüzün veren yanı, "uçak sanayiini kurmuş 28 ülke" arasında, Türkiye'nin de Nuri Demirağ Tayyare Fabrikası'nda üretilen **Nu.D.36** ve **Nu.D.38** tip uçaklarla yer almış olmasıdır. Nu.D.36 iki kişilik eğitim uçağı... Nu.D.38 ise dört yolcu taşıyabilen bir uçak... Her ikisi de Nuri Demirağ Tayyare Fabrikası'nın özgün tasarımı... Biliyorsunuz, o özgün tasarımlar da, fabrikaları da, benzeri girişimler de daha emekleme çağındayken yok edildiler...

Hangi yıldan söz ettik? 1941. Aradan kaç yıl geçmiş? 71 yıl... Ve 71 yıl sonra, özgün tasarım olarak takdim edilen bir eğitim uçağı hangardan çıkıyor ve bu ülkenin Başbakanı mağrur bir çehreyle, *kokpitinde* poz veriyor... İşin daha da acı bir yanı var. O yıllıkta, 28 ülke arasında örneğin Brezilya da var. Brezilya, ürettiği ve Brezilya Hava Kuvvetleri'nce eğitim uçağı olarak kullanılan iki kişilik **Muniz M-7** ve **Muniz M-9** tipi uçaklarla yıllıkta yer almış. Bu uçakların tasarımcısı da Yarbay Antonio Guades Muniz...

Siz olsanız merak etmez misiniz; havacılık sanayiinde Brezilya bugün nerede? 2008 başlarında yazmıştım; güncelleyerek anımsatayım: Brezilya'nın Embraer firması bugün, 120 koltuğa kadar olan yolcu uçakları pazarında dünya lideri... Bu kategorideki başarısıyla, dünya ticarî uçak pazarında adı, Boeing ve Airbus'la birlikte anılıyor. Embraer'in, kuruluşundan 31 Mart 2012'ye gelinceye dek aldığı yolcu uçağı sipariş sayısı, toplam olarak, 1953... Bunun 1713'ünü teslim etmiş; kalan 240, imalât programında...

Embraer, genellikle iş dünyasında kullanılan hafif jet uçakları kategorisinde de başarılı... Örneğin 2011'de, firmanın yolcu uçağı teslimatı 105 iken hafif jet sınıfı uçak teslimatı da 99'a ulaşmış...

Embraer, askerî amaçlı uçaklar da üretiyor: **EMBRAER KC-390** askerî nakliye uçağı (tanker olarak tasarlanmışları da var)... **EMB 145 AEW&C** gelişkin bir erken uyarı ve havadan kontrol uçağı... **EMB 145 MP** yeni nesil deniz devriye ve denizaltılara karşı kullanılan silâhlarla donatılmış bir savaş uçağı... **EMB 145 Multiintel** gelişkin bir uzaktan algılama / yer

keşif ve istihbarat uçağı... Ve EMBRAER'in **Super Tucano**'su: Etkin bir eğitim uçağı... Hepsi kendi özgün tasarımları... Bilmem, anlatabildim mi?

2012 yılında hangardan eğitim uçağı çıktı diye, törenler düzenlenen; *kokpitinde* mağrur ve mütebessim pozlar verilebilen bir ülkenin halkı bu bilgilerden haberdar olur da biraz hüzünlenir mi acaba?

CBT. 27 Temmuz 2012